

Ekonomikas ministrija

ES ZAĻAIS KURSS: ZIZIMM nozares izaicinājumi un iespējas

Jurģis Miezainis

*Ekonomikas ministrijas
Parlamentārais sekretārs*

2025.gada 16.aprīlis

ZAĻAIS KURSS UN EIROPAS SAVIENĪBAS POLITISKĀS TENDENCES

- ❖ ES saglabās iesākto virzību uz Eiropas Zaļā kursa mērķiem, veicinot industriālo politiku, lai līdz 2040.g. par 90 % samazināt emisijas un līdz 2050.gadam panākt klimata neitralitāti
- ❖ Vitāli nepieciešams dekarbonizācijas un konkurētspējas plāns. Saskaņots plāns ir Eiropas dekarbonizācijas iespēja. Pastāv risks, ka dekarbonizācija var būt pretrunā ar konkurētspēju un izaugsmi
- ❖ Apdraudējums Eiropas pozīcijai tīro tehnoloģiju jomā galvenokārt ir saistīts ar rūpniecības stratēģijas trūkumu
- ❖ ES un Latvijas izaicinājumi un riski Zaļā kursa īstenošanā ir diezgan līdzīgi, jo arī Latvijā nepieciešama lielāka konkurētspējas, izaugsmes un rūpniecības politikas koordinācija ar Zaļā kursa ieviešanas plāniem

LATVIJAS IESPĒJAS

Latvija apņēmusies sasniegt klimatneitralitāti

- ❖ Latvija virzās uz ilgtspējīgu enerģētiku un emisiju mazināšanu.
- ❖ Pakāpeniska pāreja uz bezemisiju tehnoloģijām:
 - saules enerģija
 - siltumsūkņi
 - ēku siltināšana (uzlabota energoefektivitāte)

Biomasa kā nacionāli svarīgs resurss

- ❖ Koksnes kurināmais šobrīd – ekonomiski pamatotākais risinājums centralizētajai siltumapgādei reģionos.
- ❖ Jāsaglabā biomasas ilgtspējības statuss:
 - nodrošina siltumu
 - veicina AER mērķu sasniegšanu arī citās ES valstīs
 - novērš enerģētisko krīzi

Ilgtspējīga ZIZIMM (zemes izmantošana, izmantošanas maiņa un mežsaimniecība)

- ❖ Meži piesaista ~23 milj. tonnu CO₂ ekvivalenta
- ❖ Mežu loma klimata mērķu sasniegšanā ir būtiska, bet tai jābūt realistiski definētai
- ❖ Nepieciešama sabalansēta pieeja – klimata mērķi + ekonomiskā stabilitāte

IZAICINĀJUMI KLIMATNEITRALITĀTES MĒRĶU SASNIEGŠANĀ

Klimatneitralitātes mērķu ieviešana ir **pārāk strauja un finansiāli dārga.**

Daudziem emisiju ietilpīgiem procesiem **trūkst izmaksu ziņā pieejamu alternatīvu.**

ZIZIMM sektora izaicinājumi

- **Mežiem uzlikta nesamērīga emisiju kompensēšanas nasta**, ietverot arī lauksaimniecību un kūdras zemes.
- Mežs spēj piesaistīt ~23 milj. CO₂ ekv., bet puse jānoraksta automātiski.
- **Koksnes kurināmais** – ekonomiski pamatots risinājums siltumapgādei, taču tiek uzskaitīts kā emisija ZIZIMM sektorā (~7 milj. CO₂).
- **Resursu pārorientēšana uz ilgtspējīgiem produktiem var apdraudētu enerģētikas drošību.**

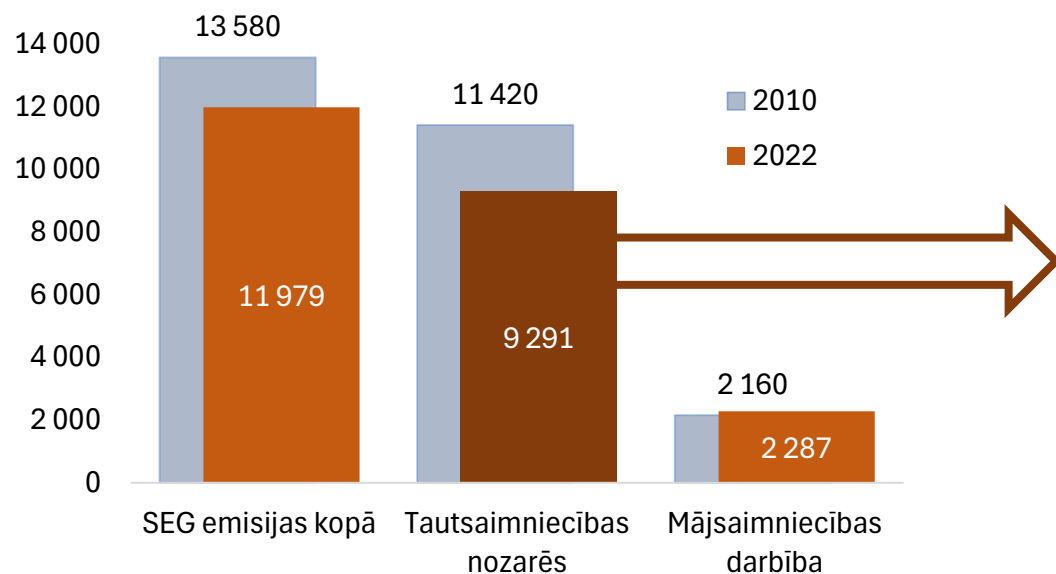
Riski no RED regulas

- Ja ZIZIMM sektors kopumā nespēj kļūt klimatneitrāls, biomasu var pasludināt par neilgtspējīgu.
- Tas apdraud ne tikai Latvijas, bet arī citu ES valstu AER mērķu izpildi.

SEG EMISIJU IETILPĪGĀS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARES

SEG emisijas 2010. un 2022.gadā

tūkst. tonnas CO₂ ekvivalentā

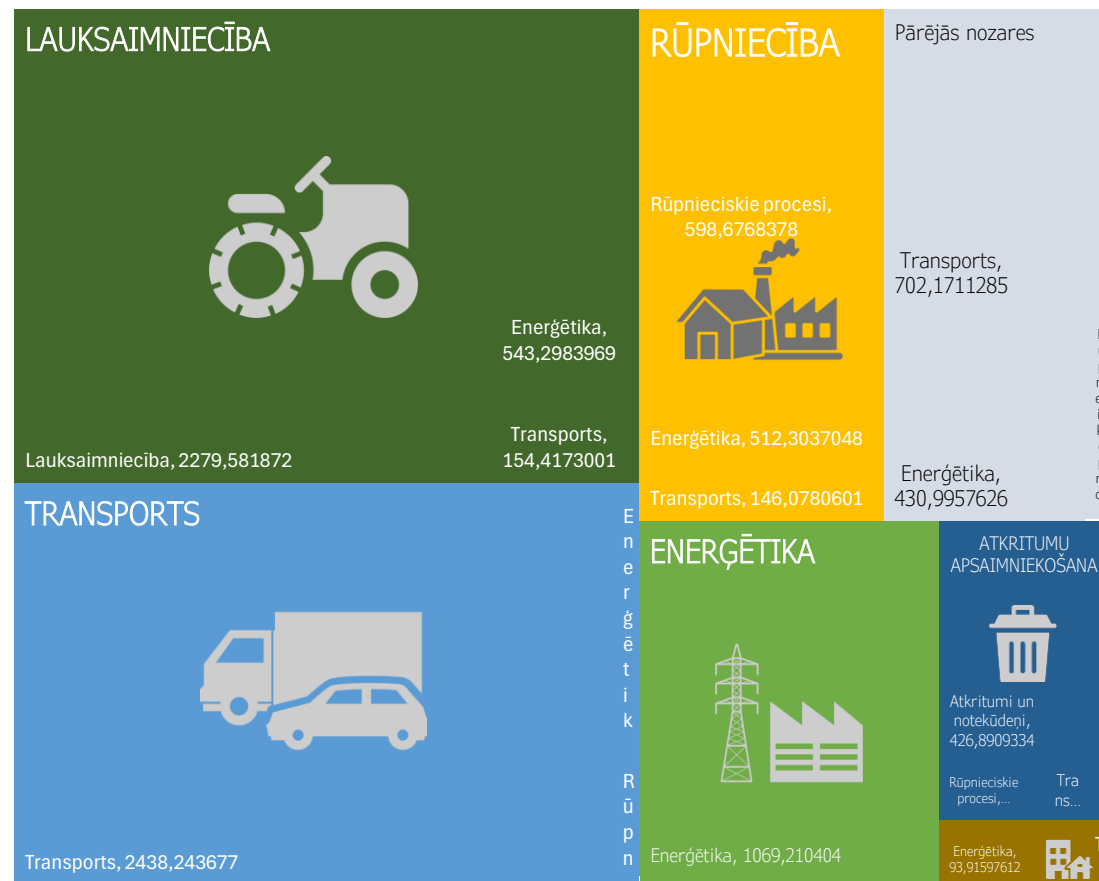

Investīciju apjoms, kas ir nepieciešams ekonomikas dekarbonizācijas veicināšanai lielā mērā ir atkarīgs **no SEG emisiju ietilpīgu aktīvu daļas kopējos aktīvos** un cik no tiem ir nepieciešams (vai iespējams) aizvietot ieguldot jaunajās tehnoloģijās un produktos

Avots: LV PEAK aprēķini

SEG emisijas tautsaimniecības nozarēs 2022.gadā

ne-ETS, tūkst. tonnas CO₂ ekvivalentā

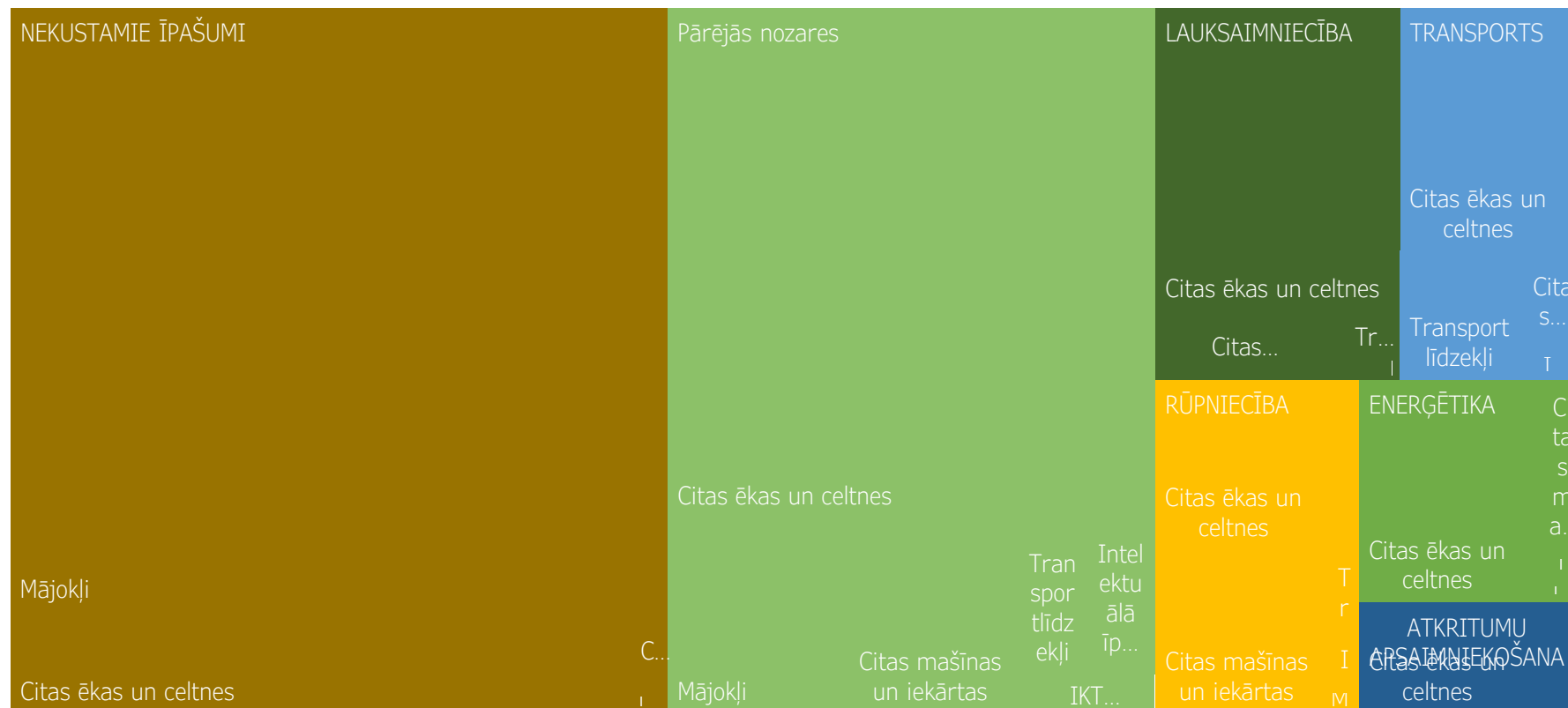
UZKRĀTIE NEFINANŠU AKTĪVI NOZARĒS PA AKTĪVU VEIDIEM

SEG emisijas 2010. un 2022.gadā
tūkst. tonnas CO₂ ekvivalentā

Nefinanšu
aktīvu
bruto
vērtība

277

miljardi EUR

Avots: LV PEAK aprēķini

AKTĪVU KOPĒJĀ VĒRTĪBA SALĪDZINĀJUMĀ AR 10 GADU LAIKĀ VEIKTAJĀM INVESTĪCIJĀM UN IKP

NEFINANŠU AKTĪVU
BRUTO VĒRTĪBA

277

MILJARDI EUR

Izdevumi kopējā pamatkapitāla
veidošanā

2010-2021.gadā, faktiskajās cenās

69

MILJARDI EUR

IKP

2023.gadā, faktiskajās cenās

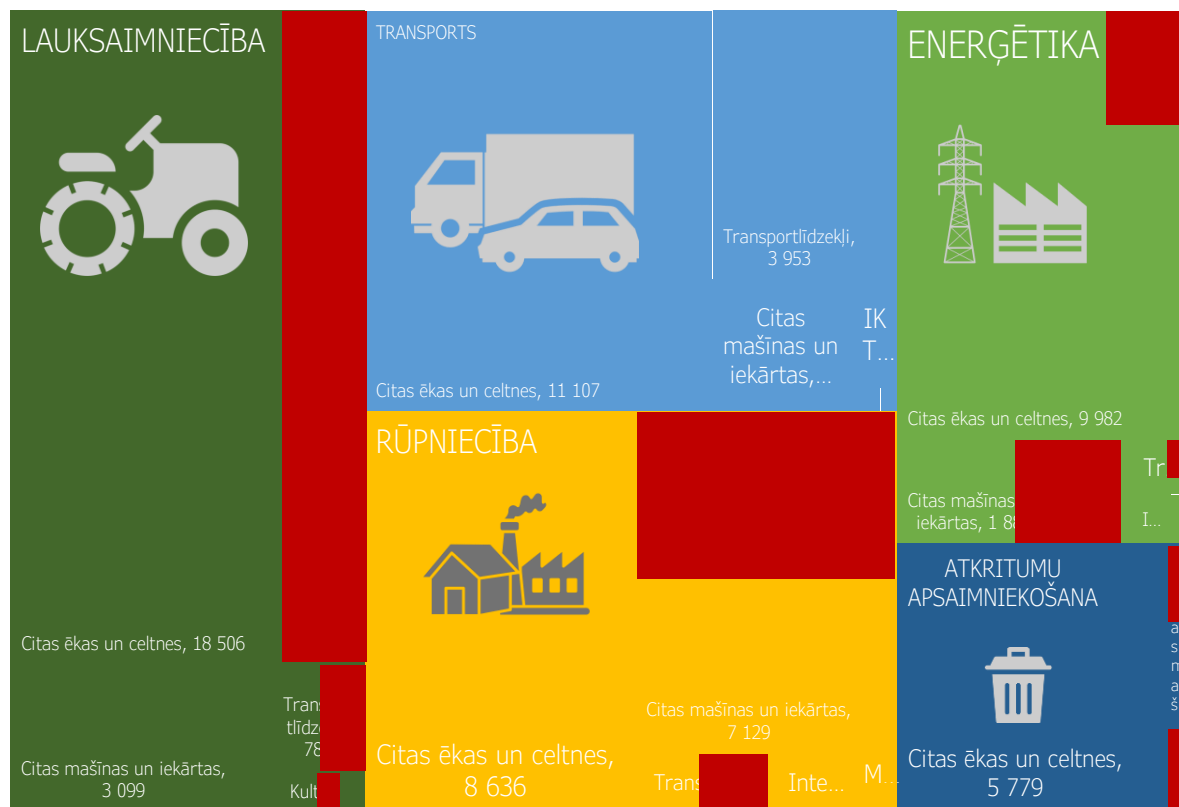
39

MILJARDI EUR

AKTĪVU AIZVIETOŠANA AR ZAĻAJĀM TEHNOLOĢIJĀM – AKTĪVU AIZVIETOŠANA SEG INTENSĪVAJĀS NOZARĒS

Uzkrāto aktīvu vērtība

milj. EUR

Lai esošos aktīvus aizvietotu ar zaļajām tehnoloģijām un straujāk virzītos uz nozaru dekarbonizāciju:

- ❖ **transporta nozarē** jāaizvieto vismaz 1/5 daļa no esošiem nefinanšu aktīviem (galvenokārt tie ir ieguldījumi autotransportā)
- ❖ **apstrādes rūpniecībā** jāaizvieto vismaz 50% no esošajiem ražošanas aktīviem (mašīnas un iekārtas)
- ❖ **enerģētikas nozarē** jāaizvieto vismaz 10% no aktīvu kopējās bruto vērtības nozarē (t.sk. 40% no mašīnām un iekārtām)
- ❖ **lauksaimniecības nozarē** jāaizstāj vismaz 1/5 daļa no transportlīdzekļiem un 10% kultivētie bioloģiskie aktīvi
- ❖ **atkritumu apsaimniekošanas nozarē** jāaizvieto 40% no mašīnām un iekārtām nozarē un 10% no transportlīdzekļiem

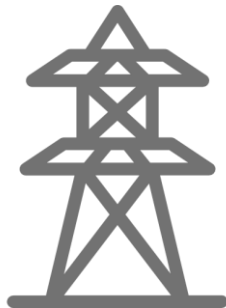
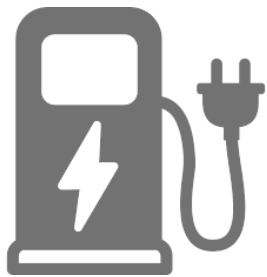
 jāaizvieto nefinanšu (ražošanas) aktīvi

10.7
miljardi EUR

AKTĪVU AIZVIETOŠANA AR ZAĻAJĀM TEHNOLOĢIJĀM – AKTĪVU AIVIETOŠANAS REZULTĀTĀ NEPIECIEŠAMIE PAPILDUS IEGULDĪJUMI INFRASTRUKTŪRĀ, CILVĒKKAPITĀLĀ

**Jaunu tehnoloģiju iegāde vienā nozarē var prasīt
papildus ieguldījumus citā nozarē**

Īpaši tas attiecas un investīcijām infrastruktūras pilnveidošanai, nodrošinot tās atbilstību jaunajām tehnoloģijām (piemēram, elektroauto un uzlādes staciju tīkls). Tāpat jaunas tehnoloģijas prasīs ieguldījumus cilvēkkapitālā jaunu prasmju apguvei

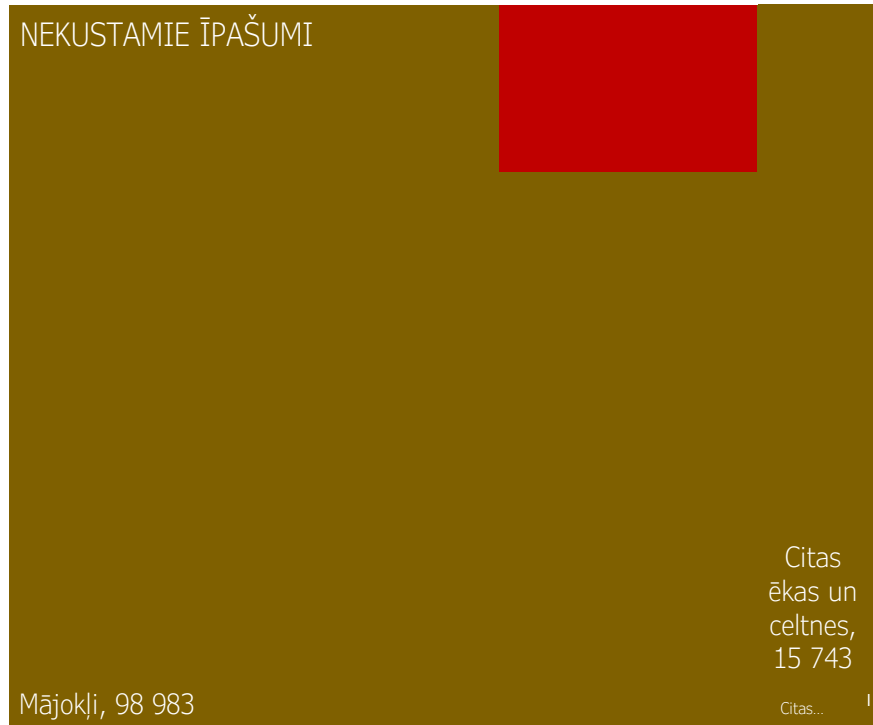
Papildus
ieguldījumi

11

miljardi EUR

AKTĪVU AIZVIETOŠANA AR ZAĻAJĀM TEHNOLOĢIJĀM – IEGULDĪJUMI ĒKU ENERGOEFEKTIVITĀTĒ

Uzkrāto aktīvu vērtība milj. EUR

Papildus investīcijas mājokļu renovācijai un energoefektivitātei var prasīt papildus ieguldījumus

Aizstājot tikai 10% no esošajiem uzkrātajiem aktīviem, ir nepieciešami gandrīz 10 mljrd. EUR ieguldījumi

jāaizvieto nefinanšu
aktīvi

10
miljardi EUR

AKTĪVU AIZVIETOŠANA AR ZAĻAJĀM TEHNOLOĢIJĀM

Pēc LVPEAK novērtējuma, KOPĒJĀS PAPILDUS INVESTĪCIJAS STRAUJĀKAI VIRZĪBAI UZ KLIMATNEITRALITĀTI, ZAĻAJĀM TEHNOLOĢIJĀM UN EKONOMIKAS DEKARBONIZĀCIJU VAR SASNIEGT 31,7 MILJRD. EUR JEB 95 % NO IKP 2021.GADA CENĀS t.sk.:

- ❖ jāaizvieto nefinanšu (ražošanas) aktīvi vismaz 10,7 mljrd. EUR vērtībā (rēķinot 2021.gada atjaunošanas cenās), kas ir aptuveni 32% no IKP 2021.gadā
- ❖ Papildus ieguldījumi infrastruktūras pilnveidošanā, cilvēkkapitālā u.c. saistībā ar jaunu tehnoloģiju iegādi vismaz 11 mljrd. EUR
- ❖ investīcijas mājokļu renovācijai un energoefektivitātei - aizstājot tikai 10% no esošajiem uzkrātajiem aktīviem, ir nepieciešami gandrīz 10 mljrd. EUR ieguldījumi jeb 30% no IKP 2021.gadā

Ja nepieciešamo aktīvu aizvietošanu straujākai virzībai uz klimatneitralitāti, zaļajām tehnoloģijām un ekonomikas dekarbonizāciju, veiktu līdz 2050.gadam, būtu nepieciešamas papildus ekonomikas izaugsmes mērķa scenārijā noteiktajam investīciju apjomam veikt ieguldījumus ik gadu

1 – 1,5% apmērā no IKP faktiskajās cenās

EIROPAS KOMISIJAS "OMNIBUSS" INICIATĪVA

2025. gada februārī Eiropas Komisijas prezentēja "Omnibusa" iniciatīvu: Birokrātijas mazināšana un uzņēmējdarbības vides vienkāršošana:

Iniciatīva paredz:

- **Ilgtermiņa ziņošanas vienkāršošana:** Tiek plānots samazināt ilgtermiņa ziņošanas prasības, koncentrējoties uz lielākajiem uzņēmumiem, kuriem ir vislielākā ietekme uz vidi un sabiedrību.
- **Rūpības pienākuma vienkāršošana:** Priekšlikumi paredz vienkāršot uzņēmumu pienākumus attiecībā uz ilgtermiņību, īpaši piegādes ķēdēs, ierobežojot obligāto pārbaudi līdz pirmajam piegādātāju līmenim.
- **Oglekļa ievērošanas mehānisma stiprināšana:** Tiek plānots uzlabot oglekļa ievērošanas mehānismu, lai nodrošinātu taisnīgāku tirdzniecību un aizsargātu ES ražotājus no negodīgas konkurences no valstīm ar zemākiem vides standartiem.
- **Investīciju programmu vienkāršošana:** Tiks atvieglota piekļuve ES investīciju programmām, piemēram, "InvestEU", lai veicinātu ieguldījumus un inovācijas, īpaši zaļajās tehnoloģijās un digitalizācijā.
- **Administratīvā sloga samazināšana:** EK plāno līdz 2029. gadam samazināt administratīvo slogu par 25% visiem uzņēmumiem un par 35% MVU. Tas ietver arī noteikumu pārklāšanās un nevajadzīgu prasību novēršanu.
- **Papildu vienkāršošanas iniciatīvas:** Tiek plānoti arī citi pasākumi, piemēram, rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanas akts, kas racionalizēs atļauju piešķiršanas un ziņošanas prasības, kā arī jauna MVU definīcija, lai atvieglotu to izaugsmi.

INICIATĪVAS PRAKTISKIE IEGUVUMI

Konkrēti vienkāršojumi:

- ◆ Ziņošana par piegādes ķēdēm – ik **5 gados** (nevis katru gadu)
- ◆ Līgumu pārtraukšanas vietā – **līguma apturēšana** ar piegādātājiem, kuri neievēro noteikumus
- ◆ CBAM – atvieglota oglekļa pēdas uzskaitē ar **vidējo cenu indeksiem no 2027. gada**

Ieguvumi uzņēmumiem:

- ✓ Samazināts administratīvais slogs par 25% kopumā, 35% MVU līdz 2029. gadam
- ✓ Samazinātas ziņošanas prasības ilgtspējas jomā – CSRD piemērošana tikai uzņēmumiem ar 1000+ darbiniekiem
- ✓ Vairāk elastības pienācīgas pārbaudes direktīvas (Due Diligence) īstenošanā
- ✓ Pārskatīta CBAM piemērošana – tikai importētājiem ar >50 tonnām preču gadā

Sagaidāmie rezultāti:

- 🌱 Vairāk nekā **6 miljardi eiro** atbrīvoti investīcijām
- 📊 Mazāk birokrātijas = vairāk laika inovācijām un izaugsmei
- 📊 Ilgtspējas mērķi tiek saglabāti, vienlaikus uzlabojot uzņēmējdarbības vidi

Ekonomikas ministrija

PALDIES!

 @EM_gov_lv,

/ekonomikasministrij
a

 www.em.gov.lv

 Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519,
Latvija

 +371
67013100

 [pasts@em.gov.l
v](mailto:pasts@em.gov.lv)